

Niels Kjeldsen – afsæt for nyt forskningsprojekt

*v. cand.mag., Tea Dahl Christensen, ph.d.-studerende,
Give-Egnens Museum og Syddansk Universitet*

”Hvem var Niels Kjeldsen og hvorfor bliver han stadig mindet i dag?” Dette spørgsmål bliver stillet med jævne mellemrum, når talen falder på Niels Kjeldsen og forskningsprojektet med arbejdstitlen ”*Den danske soldaterhelt – forældet eller aktuell fortælling?*”

Som man tidligere har kunnet læse i årsskriftet, er projektet et samarbejde mellem Give-Egnens Museum og Syddansk Universitet. De strategiske samarbejder mellem museer og de danske universiteter bliver mere og mere almindelige, da man med sådanne samarbejder ønsker at sikre den fortsatte kvalificering af forskningsbaseret formidling på museerne, ligesom der i den nye museumslov lægges op til, at forskning på statsanerkendte museer bør være på ph.d. niveau.

Forskellig fra tidligere studier, der omhandler Niels Kjeldsen, vil fokus ikke være på at afgøre, hvorvidt han var en helt eller ej, men i stedet på at finde ud af, hvilke træk og forhold der lægges vægt på, for at Niels Kjeldsen kan hyldes som helt. Hvilken betydning har han haft for den enkelte, og hvilken betydning har han for os i dag?

Med krigsnederlaget 1864 i baghovedet, er det ikke svært at forstå, hvorfor Niels Kjeldsens tapre kamp kunne fungere som trøst og en form for oprejsning i tiden efter krigens afslutning. Tiden fra midten af 1800-tallet var en afgørende periode i forhold til udvikling af en dansk nationalfølelse. Der var ikke tale om hvilken som helst krig, men en krig der ændrede Danmarks grænser og gjorde riget mindre.

Niels Kjeldsens kamp blev et symbol på den danske modstand mod den preussiske overmagt, og som årene gik, fandt han ind i de danske stuer, portrætteret som en national helteskikkelse i ugeblade og aviser samt i tryk som det, der ses på årsskriftets forside. Til trods for at faghistorikere i starten af det 20. århundrede demonterede dele af fortællingen

Forarbejdet til En helt fra 1864 af Frants Henningsen. Tilhører Give-Egnens Museum.

som usande, så forblev fortællingens kraft og Niels Kjeldsens status som helt i manges øjne uændret.

Danmarks krigsdeltagelse er i dag af en anden karakter, idet krigene ikke kæmpes henover landets grænser. Der kæmpes om vigtige værdier som frihed og demokrati, men uden kamphandlinger på dansk jord. Derfor er det måske desto mere interessant at undersøge, hvilken funktion soldaterhelten har for os i dag og dermed også, hvordan vi bruger heltebilledet i nutiden.

I en dansk forskningsmæssig kontekst er der forsket meget lidt i nutidige praksisser omkring heltedannelse. Markeringen på Give Kirkegård foregår som bekendt den 28. februar hvert år. I højtideligheden deltagere repræsentanter fra Niels Kjeldsen Eskadronen, Jydske Dragonregiment, Jydske Landsoldater, politiske repræsentanter og selvfølgelig borgere. Ved denne lejlighed højtideligholder man Niels Kjeldsens

minde ved kransenedlæggelser og taler. Forskningsprojektet giver ny viden om, hvordan den årlige markering ved Niels Kjeldsens grav er med til at vedligeholde fortællingen om en helt, og samtidig kaster resultaterne lys over, hvilke betydninger de forskellige aktører tillægger deres egen og andres deltagelse i markeringen.¹

Markeringen blev i februar 2013 fulgt for at dokumentere, hvordan en sådan begivenhed udformer sig i nutiden. Formålet med observationen var først og fremmest at beskrive, hvad der skete på dagen. Hvem var med, hvad var der på programmet, og hvad blev der sagt og gjort. Ved at beskrive rammerne og indholdet for dagen, blev det muligt at afdække, hvordan Niels Kjeldsen opfattes i dag, og hvordan disse opfattelser til stadighed kommer til udtryk i denne tradition. Markeringen er derfor helt central for forståelsen af, hvordan socio-historiske processer i forhold til erindring og helledannelse er mulige at iagttage i her-og-nu-praksis.

Interviews med deltagere i begivenheden er med til at kortlægge deltagernes individuelle oplevelser af begivenheden, og det giver mulighed for at afklare, hvilken betydning Niels Kjeldsen har for dem i deres aktuelle livssituation. Interviewene giver adgang til mulige svar på

Højtideligholdelsen den 28. februar 2013. Givø Kirkegård.

det indledende spørgsmål om, hvorfor det stadig er vigtigt at minde Niels Kjeldsen.

Hvor ovenstående primært er forankret i nutidige handlinger, så vil helledannelsens historiske afsæt også blive undersøgt. Materialet, der vil danne afsæt for den historiske undersøgelse, er debatten om forløbet af fægtningen på Højen Hede, sådan som den udfoldede sig i dagblade i perioden 1881-1903. I 1881 bragte en officer et indlæg i Vort Forsvar om hændelsen, og dette indlæg igangsatte en senere granskning af fægtningen. En granskning som historikeren Kristian Erslev i 1903 foreløbigt satte punktum for med sit omfattende indlæg i *Historisk Tidsskrift*.²

Det vil blive undersøgt, hvordan der sprogligt bliver refereret til Niels Kjeldsen og hans mulige status som helt/ikke-helt i denne debat. Hvilke karakteristika og kvaliteter bliver der tillagt ham og hændelsen for, at han kan kvalificere sig som helt? Analysen tager ligeledes den historiske kontekst i betragtning, når teksterne granskes. Formålet er en afdekning af, hvordan Niels Kjeldsen sprogligt opbygges eller nedbrydes som helt for dermed at opnå klarhed over, hvad der har defineret helten, samt hvilken funktion de deltagende aktører argumenterer for, at helten har for dem eller andre.

Resultaterne i forskningsprojektet vil blive formidlet løbende og vil blive afsluttet i 2015.

Noter:

¹ Om erindring kan nævnes Warring, Anette og Bryld, Claus: *Besættelsestiden som kollektiv erindring*, 1998. Adriansen, Inge: *Erindringssteder i Danmark*, 2011. Om erindringspraksisser i forhold til danske soldater udkom der i 2012 en interessant engelsksproget artikel i tidsskriftet *Memory Studies*, publiceret online 8. november 2012, af Knudsen, Britta Timm og Stage, Carsten: "Online War Memorials: YouTube as a democratic space of commemoration exemplified through video tributes to fallen Danish soldiers."

² Erslev, Kristian, "Niels Kjeldsen den 28. Februar 1864. En kritisk Undersøgelse", i *Historisk Tidsskrift*, 7.rk, 4. bd, pp 145-270, 1903.